

ny

värld i bild

TIDSKRIFT FÖR
MORALISK
UPPRUSTNING

NR 6 1976

Peter Wieselgren -
VI BEHÖVER DEJ!

**TIDSKRIFT FÖR
MORALISK UPPRUSTNING**

Utkommer en gång i månaden

Utgives av IDÉ och KULTUR
Sveavägen 34 6 tr
111 34 Stockholm
Tel 08/ 10 34 56

Nr 6 — 1976

I redaktionen
Finn Harald Wetterfors
Jan Franzon
Gönnar Wieselgren
Lennart Sjögren ansv utg

Nordiska medarbetare
Einar Engebretsen och
Eva Riise Hanssen Norge
Keld Jørgensen Danmark

Foto- Omslagsbilden och sid 5 —
ENIT Italienska Statens Turistbyrå

PRENUMERATIONSPRIS
per kalenderår (12 nummer)

Sverige kr 30 -
Postgiro 70 61 90 6

Finland mk 25
Postgiro 11 20 95, Helsingfors

Lösnummerpris kr 2 50 mk 2
Tryck Br Tengs Oslo

© NY VÄRLD I BILD

Omslagsbilden

En scen ur musikspelet *Vi behöver dej!* Ett spel om Peter Wieselgren Det framfördes på Tingvallsscenen på Skansen i Stockholm på Kristi Himmelfärdsdag av ett 50-tal medverkande i en arbetsgrupp för moralisk upprustning

Diktatorer — pionjärer

Dagens värld är rik på diktatorer men fattig på pionjärer. De flesta människor i dagens värld lever i diktaturer av ett eller annat slag.

I en tid när den akta, levande demokratin sitter trångt är en förnyelse av pionjärandan ett livsvillkor för demokratin.

Många av dem som nu är mycket upptagna av vad de kanner måste bli annorlunda resignerar dock inför tanken vad kan jag, en vanlig enkel människa göra? Pionjärerna såg inte till sina egna möjligheter. De handlade utifrån vad de var övertygade om måste ske.

Deras kamp har alltid givit dem mer smalek än ara, mer förordmjukelse än makt. De har fort en outrotlig kamp för att bryta gamla vanor, fordomar och orattfardigheter. De låt den sociala, ekonomiska, andliga och moraliska misären engagera dem helt. De lyssnade inte till vad som passade in i dagens åsikter. Men de lyssnade till samvetets rost och lydde den oavsett vad det kostade dem.

I dag skördar vi frukterna av deras kamp och lever på deras arv.

På Skansen gavs den 27 maj ett musikspel där en av folkrorelsepionjärerna fick komma till tals — Peter Wieselgren.

Dar fick Peter Wieselgren denna vår 1976 säga till sitt svenska folk: «Måttlighet ändrar ingenting. Allt blir vid det gamla. Med så små fordringar kommer man ingen vart. Det finns de som låter sitt samvete lagga sig i allt. Det är dem jag hoppas på. Och när Gud vill radda ett folk, raddar han det ofta genom folket självt.»

Där motparter är medmänniskor

Under första halften av 1950-talet hade undertecknad formånen att vara reseledare för fem delegationer till världskonferensen i Caux från den svenska industrikoncern där jag då var gemensam sekreterare i sex företagsnamnder. Delegationerna bestod som regel av fabrikschefen, ett par representanter för verkstadsklubben samt en representant för tjänstemannen och en för arbetsledarna. Det inte minst ovanliga med dessa delegationer var att också fruarna till samtliga gifta delegater var medbjudna och därmed fick tillfälle att lara kanna varandra.

Över huvud taget tror jag det är riktigt att säga att det nya och betydelsefulla med industridelegationerna till Caux låg där i att delegaterna verkligen fick motas och lara kanna varandra som människor, samtidigt som de på samma personliga plan fick träffa människor och kolleger från andra länder och världsdelar.

□ Med tanke på att Caux i år kan se tillbaka på en 30-årig tradition som internationellt konferenscentrum för moralisk uppbyggnad kan det vara av intresse att ställa frågan vad som varit motiveringen för de moten mellan arbetslivets olika parter som agt rum årligen inom världskonferensens ram men vid sidan om de vanliga fackliga, politiska och organisatoriska umgängesformerna.

Det kan i vårt sammanhang noteras som ett tankvärt sammanträffande att svensk företagsdemokrati också kan fira ett betydelsefullt 30-årsjubileum denna sommar. Avtalet om företagsnamnder mellan SAF och LO och mellan SAF och TCO undertecknades den 30 augusti 1946. Det var som regel

inom företagsnamnderna som de svenska industridelegationerna till Caux hade utsetts.

Genom företagsnamnden fick företagsledningen och de anställda ett demokratiskt valt och avtalsenligt organ för samråd och information. De anställdas representanter i namnden utsågs av sina fackliga organisationer men i övrigt fungerade namnden vid sidan av den fackliga verksamheten som ett komplement till denna. Med en viss tillspetsning skulle man kanske kunna säga att medan de fackliga organen väsentligen är till för att tillvarata de olika parternas speciella intressen skulle företagsnamnden syssla med de för alla parter inom företaget gemensamma intressena, i avtalet sammanfattnings-

vis angivna som «goda produktions- och arbetsförhållanden vid företaget».

Avtalet om företagsnamnder kan ses som en frukt av det så kallade «Saltsjobadsavtalet» av 1938, det grundläggande samarbetsavtalet mellan SAF och LO som, enligt statsvetaren professor Nils Elvander, «till sin omfattning torde vara unikt i världen». Det är «både en symbol för och en förstärkning av den värdegemenskap som är ett livsvillkor för demokratin».

Både huvudavtalet 1938 och företagsnamndsavtalet 1946 kan ses mot bakgrund av den dåvarande ideologiska situationen i Sverige och världen. Demokratien var hotad till livet av aggressiva diktaturer, krigsåren

Forts. nästa sida

kravde samling av alla demokratiska krafter inom nationen, och samma krav ställde återuppbyggnaden och försoningssträvandena efter kriget

Norden hade, liksom många andra nationer i västvärlden, samtidigt med det växande hotet från de totalitära ideologierna — fascism, nazism och kommunism — upplevt en andlig vackelse som mer än tidigare religiösa vackelserörelser var ideologiskt medveten och som under krigets och ockupationens år kom att bli en stark demokratisk motståndskraft mot de totalitära makterna

Det var Oxfordgrupprelsen, som fick sitt nordiska genombrott i Norge 1934. Av en svensk författare, Harry Blomberg, fick rörelsens främste ledare Frank Buchman på våren 1938 lösenordet för Oxfordgruppens ideologiska uppgift «andlig och moralisk upprustning». Och i sitt stora tal i Visby i augusti samma år gav Buchman lösenordet för Sveriges insats «försoning mellan nationerna»

En forskningsuppgift

Det finns många vittnesbord från Norge och Danmark om vad inspirationen från Oxfordgruppen betydde i motståndet mot ockupationsmakten. Vad denna inspiration betydde för beredskapsandan i Sverige och våra hjälpsatser för de nordiska broderfolken har veterligen aldrig utretts, men har väntat en intressant forskningsuppgift.

Schweiz lyckades liksom Sverige hålla sig utanför kriget. Efter avgörandet på våren 1945 kunde några schweizare, som tillhörde Oxfordgruppen, att de

och deras land hade ett särskilt ansvar att arbeta för försoning inom och mellan folken i det sönderslagna Europa och hela den krigsharjade världen. Det var för den uppgiften de förvärvade det annars rivningshotade Mountain House i Caux och med egna och frivilliga krafter från många länder, bl a Sverige, rustade upp den stora hotellbyggnaden för att kunna tjäna som internationellt konferenscentrum.

Tysk-fransk försoning

Dar mottes från 1946 ledande politiker, arbetsgivare och fackforeningsmän också från de gamla arvfjenderna Tyskland och Frankrike. Och det var den försoning på det personliga planet som skedde i och genom Caux mellan statsman som Konrad Adenauer och Robert Schuman och mellan radikala arbetarledare som Irene Laure från Frankrike och Max Bladé och Paul Kurowski från Ruhr, som grunden lades till tysk-fransk samarbete och till en vidare europeisk gemenskap.

Det är angeläget att ha understryka att dessa moten i Caux mellan politiker, arbetsgivare och arbetarrepresentanter från olika nationer skedde på ett rent personligt, mänskligt och ideellt plan. Bakgrunden var ett Europa i ruiner och det gemensamma ansvaret att på en hållbar andlig och moralisk grund bygga upp ett enat och demokratiskt Europa och en försonad och fredlig värld.

Konferenserna i Caux har aldrig varit och kan aldrig bli ett politiskt eller fackligt forum. Utgångspunkten för tankeutbytet i Caux och för de därur inspirerade personliga och gemensamma initiativen är den grund-

syn som Frank Buchman gett uttryck åt när han säger att världens problem i grunden är moraliska. De har sina rotter i oarlighet, själviskhet och fruktan, i människor och i nationer. Och det är när vi själva och tillsammans med andra tar itu med dessa problem som vi kan komma fram också till hållbara politiska och sociala lösningar.

När de svenska industridelegationerna, på personliga initiativ, inbjöds till Caux var det för att erbjuda de olika parterna i svenskt arbetsliv att i ett större europeiskt och internationellt perspektiv få en djupare syn på sina egna problem och sina gemensamma uppgifter i detta större sammanhang. Under senare år har deltagarna i industrikonferenserna i Caux huvudsakligen varit enskilda eller grupper av representanter för olika parter inom arbetslivet som samlats på eget initiativ. Så torde bli fallet också vid årets industrikonferens i Caux den 28 aug — 2 sept med temat «Industrin — slagfält eller levande samhälle?»

I det nu aktuella 30-årsperspektivet kan man fråga sig om industridelegationerna och de senare industribesöken i Caux haft något inflytande i de enskilda företagen och i arbetslivet för övrigt.

Osynligt men effektivt

Konrad Adenauer har en gång betecknat inflytandet från Caux som «osynligt men effektivt». Denna «utstrålning» har bevisligen också påverkat politiska och fackliga sammanhang runt om i världen. Men det ligger i sakens natur att detta inflytande sällan dokumenterats i protokoll och avtalstexter. Det har verkat på det personliga

planet genom att vacka samveten till radikal sjalvrannsakan, fordjupa ansvarsmedvetandet och lyfta frågeställningarna från vem som har rätt till vad som ar rätt

Svaret på frågan vad industribesoken i Caux betytt i svenskt arbetsliv kan inte heller sokas i några protokoll eller andra dokument. Man får i så fall gå till personliga brev och rapporter. Av egen erfarenhet kan jag saga att delegationerna till Caux fick påtagliga positiva effekter för samarbetet inom företagsnamnden och företaget vid de fyra fabriker där jag på nära håll kunde iaktta den fortsatta utvecklingen.

Personlig förändring

Men det ar viktigt att samtidigt understryka att dessa effekter var och forblev «osynliga» om man skulle forsoka spåra dem i «strukturella» förändringar inom företaget. Förändringarna skedde primart på det personliga planet, i enskilda människor, men det ar naturligt att de sedan också hade effekter på «produktions- och arbetsförhållandena vid företaget».

De innebar helt enkelt att några människor, som på olika poster hade stort ansvar för produktionen, samarbetet och det fackliga fortroendet inom företaget, från att tidigare ha varit personliga motståndare, i vissa fall fiender, genom impulserna från Caux blev personliga vänner som kunde tala och förhandla arligt och fortroendefullt med varandra även i sakligt kontroversiella frågor. Vad detta betydde i tidsvinster, minskad nervspänning och ökad trivsel ar lätt att inse för var och en som har någon erfarenhet av vardagstillvaron i en

verkstadsindustri eller på vilken annan arbetsplats som helst.

I Caux drojde det i allmänhet inte mer an någon eller några dagar innan de tidigare yttre skiljemurarna mellan människorna inom delegationen var genombrutna. En bidragande orsak var säkerligen den gemensamma upplevelsen av en helt ny miljö, övervaldiggande genom naturskonheten och den internationella atmosfären med sin mänskliga mångfald och unika förening av glädje och djupt allvar. Knappast någon kunde undgå att kanna sig varmt välkommen och innesluten i världsfamiljen och det stora sjalvhushållet på ett tusental personer där alla hade möjlighet att hjälpa till och kanna sig praktiskt medansvariga.

I denna öppna gemenskap smalte snart misstänksamheten, bitterheten och fruktan att bli avslöjad med sina personliga svagheter. Kanslan av under- eller overlagsenhet blev svår att uppehålla i en daglig samvaro där man vid måltiderna, i arbetslagen och de personliga samtalen ständigt traffade människor som på ett naturligt sätt vågade vara arliga om sig sjalva och inte forsokte vara starkare och markvärdigare än de innerst inne kände sig.

Våga vara arlig

För de flesta var det en befriande upplevelse att i Caux få kanna sig som människa bland människor, över alla klass-, nations-, ras- och religionsgränser, och att, kanske för första gången i livet, våga vara arlig om sina djupaste personliga problem. Men naturligtvis fanns det också människor — även i våra industridelegationer — som hade svårt att öppna sig

och kanske rent av skramdes inför allt detta nya och vad man med rätt eller orätt upplevde som en personlig «utmaning» till omprovning av sitt eget sätt att leva.

Min fru och jag kunde i varje fall bevittna hur de industridelegationer vi fick följa till Caux genom sina intryck och upplevelser där växte ihop i en gemenskap och en venskap som på ett naturligt sätt fortsatte och i många fall förstärktes efter hemkomsten.

Anda och strukturer

Att det direkta och indirekta inflytandet från Caux berodde på och forblev helt beroende av en andrad installation hos enskilda människor var inte alltid lätt att förstå för industrifolk som ar vana att tanka i organisatoriska termer och som därför kan ha svårt att skilja mellan inspiration och organisation.

Det kunde exempelvis ligga nära till hands för olika parter inom företaget att forsoka organisera och etablera en påtagligt förbättrad samarbetsanda utan att rakna med att denna förbättring var betingad av de enskilda människor som just då närmast svarade för detta samarbete. Erfarenheten visade att det bara behövdes ett byte av exempelvis en verkstadschef eller en verkstadsklubbordförande för att samarbetet inom företaget åter skulle börja karva till sig.

Dagens nya generation ar mera än vi var på 50-talet inställd på att arbetsplatsdemokratien också behövs förankras i lagstiftning och yttre strukturer. Men ar man också medveten om att strukturerna fungerar bara om människorna i dem tar sin del i det för alla parter gemensamma ansvaret?

Äktenskapet som upptäcktsfärd

□ *En vanlig liten svensk trerummare I ett typiskt modernt svenskt bostadsområde I en medelstor svensk stad Ett äldre svenskt par, båda över 70 Ar de också vanliga, typiska?*

«Visst kanns aldern», säger Sven Fraenki, när besökaren från NVIB följer dem på deras vanliga tur langs stans närmaste motionsslinga «Jag promenerar mer än springer numera, hjärtat är inte så starkt Men titta så Rakel springer, jag har lart henne» Framför oss uppför skogsbacken, med svikt i fotterna och vind i kjolen och schaletten loper hans glada livskamrat ifrån oss Men visst tar hon regelbundet medicin för lagt blodtryck Visst märks aldern Det är naturligt

Men besökaren marker mest något annat hos detta par En medveten livsstil, av ett slag som genomtränger personlighetens alla plan Den präglar deras samtal, deras förhållande till varann och till andra, deras intresse för världen och för vardagens detaljer

I ett land där skilsmässor och nevroser ständigt ökar skulle man onska att deras sätt att leva bleve lika vanligt som deras sätt att bo

SVEN Vi två har så olika temperament och bakgrund Rakel är snabb, rolig och utåtvänd Jag växte upp som en blyg, modersbunden, allvarlig och långsam pojke När jag sedan trafade Rakel försökte jag förklara olikheten med att damcyklar ju alltid har mindre utväxling och måste trampas fortare Mitt stora hjul går trogt igång men går dess bättre sedan

RAKEL Jag är uppvuxen som missionärsbarn i Kina Världen var stor redan från början Riskfylld och trosviss också Föräldrarna gav sig iväg rätt in i norra Kina, utan skydd eller ekonomiska garantier Jag såg nod i det landet

När jag var 11 år för familjen till Sverige för att vila en tid och lämnade mig sedan här att gå i skola Vanliga människor tog hand om mig och för deras skull ansträngde jag mig att dölja min fortvivlan över skilsmässan från föräldrarna Jag stängde tappert till om mitt innersta Det var mycket senare i livet som jag kunde berättat för någon om den perioden och antligen gråta ut barnets sorg

SVEN Vi hann bli laroverksadjunkter på varsitt hall i landet innan vi lärde kanna varann Dessförinnan hade vi också båda mott Oxfordgrupprolsen, som gripit djupt in i vä-

ra liv När vi gifte oss hade vi en gemensam vilja att låta Gud leda oss, både som lärare och akta makar Men skillnaden i våra naturer drog med sig ständigt nya stallningstaganden

Jag minns en bjudning vi hade för några vänner i vårt första hem «Vilken trevlig kväll», sa Rakel när gästerna gått «Ja, sa jag, du pratade hela kvaliteten» Vid närmare eftertanke insåg jag att jag var sarad Jag ville aldrig säga något som inte var intelligent, briljant Men innan jag tankt färdigt var samtalsämnet ett annat Jag lärde mig då att jag måste vara en vanlig enkel människa och inte markvardig

RAKEL Vi förblev barnlösa Efter en tid anade vi att Gud hade en annan plan för oss, att vi skulle leva helt för andra människor runt omkring oss och långt borta 1945 begärde vi en termins tjänstledighet och tackade ja till en inbjudan från USA, där en världskonferens för Moralisk upprustning anordnats på Mackinac Island Vi hörde till de första svenskar som reste över Atlantens annu minnerade farvatten efter krigsslutet

Halvåret i Amerika blev fyllt av stora upplevelser, inte minst personliga Vi upptäckte snart att de människor vi levde

tillsammans med på Mackinac hade nått en djupare gemenskap an vi Vad världen behövde efter det sonderslitande kriget var ett budskap om enighet — och människor som visste vad enighet kostar Dittills hade Sven och jag tyckt att vi hade det riktigt bra tillsammans Nu måste vi gå djupare

Gråt och skratt

SVEN Jag var fortfarande en ganska sluten människa, hade svårt att visa kanslor, var forresten ofta omedveten om vad som rörde sig inom mig Jag var nöjd med att ha sett stora visioner och ett sammanhang i livet Under en promenad på Mackinac frågade Rakel mig hur jag egentligen mätte «Utmarkt, valdigt fint», sa jag Det trodde hon inte, jag såg inte sa ut Jag blev närmast forargad och fortsatte promenaden under tystnad «Att gå med dig ar som att gå med en trastock», sa hon «Det kommer inget ut ur dig» Min forbittring steg men jag visste innerst att något var fel

Nar vi kom till vart rum föll vi på knä och jag bad Gud att rora vid mitt stenhjarta Fran den stunden kunde jag både gråta och skratta, det hade jag inte gjort forut Att dra ena mungipan åt sidan hade varit maximum av gladjeutbrott hos mig Genom gråten dar på rummet frigjordes något i mig

RAKEL Vi hade alltid varit arliga mot varann om vad vi gor Har lärde vi oss att vara arliga också om vad vi tankar och kanner Forst da började vi kunna skratta tillsammans Det som overbryggar klyftan mellan generationer och mellan nationer ar precis detsamma som overbryggar konsklyftan i ett akenskap Det ar arlighet anda in till hemliga motiv

Rakel och Sven Fraenki

Vi fick också lara oss att gå till Gud forst, innan vi gick till varandra med problem En sådan frigorelse från den andre kan vara mycket smartsam medan processen pågår En dag nar jag ville ha råd av Sven svarade han bara «Har du frågat Gud? Harefter frågar du Gud forst » Jag kom ur gangorna for två dygn Alldeles ensam måste jag sedan odmjukt fraga Gud om han kunde tala till mig igen, fast jag varit en så sjalvisk kvinna Och det gjorde han

Frihet

SVEN Det ar viktigt att inte vara beroende av en annan människa Beroendet utbyts mot en frihet att gora vad Gud vill Den verkliga jamlikheten ligger ju i att man ar helt fri från människor och beroende av en hogre instans Jag hade tidigare gjort mig fri från min starka modersbundenhet, så nar jag fick Rakel var svårigheten inte sa stor Vår nya upplevelse av frihet mitt i den fordjupade gemenskapen gav oss plotsligt en

ny ingång hos de svarta vänner vi då umgicks med och som brottades med sina egna frihetsproblem

RAKEL Numera skils man ofta om man efter ett par år inte forstått varann Det ar ju ett tragiskt misstag Det drojde lange innan jag uppskattade Svens satt att tanka och han mitt Vi skulle en gång i början skriva en artikel tillsammans, men den blev aldrig fardig for ingen av oss hade levt sig in i den andres värld Det ar alldeles nodvandigt Det galler också mellan raser och folk Nu kan vi skriva saker tillsammans och uppskatta olikheterna, men det hade varit omojligt utan en hjartats forvandling hos oss båda

SVEN Efter hemkomsten från Amerika började en ny fas av vårt liv Våra vänner ville att vi skulle få tid att ge vidare vad vi lärt oss i Mackinac Vi beslutade då att på heltid samarbeta med de människor som gått in i uppgiften att ge nytt hopp åt det krigsharjade Europa genom att

Forts sid 12

“Till glädje och tacksamhet”

«Till Gladje och Tacksamhet» var namnet på den nordiska konstutställning som öppnades på Rottneros herrgård, Varm-land, den 8 maj. Namnet är slående ovanligt men betecknande för den grupp på femton konstnärer som — enligt inbjudan — «under skiftande former och med olika uttrycksmedel har ett gemensamt. En upplevd sanning. I den splittrade värld vi nu upplever är det viktigt att påminnas om 'den karlek som' — trots allt — 'går genom världen'».

Arrangör för utställningen var foreningen Norden i Sunne Dess ordförande, greve Claes Horn, och grevinnan Ebba Horn hade ställt den för utställningar ofta använda kongresshallen på Rottneros till förfogande. Han valkomnade också gästerna till vernissagen och gav ordet till en av utställarna, Victor Sparre från Oslo. Sparre är mest känd som glasmålare, och hans verk pryder 17 norska kyrkor. Den största är det 145 kvm stora glasfonstret i Ishavskatedralen i Tromsø.

Sparre anknot i sitt öppningsanförande till två av medutställarna, Waldemar Lorentzon, Halmstad, och den forra året bortgångne finske konstnären, professor Lennart Segerstråle. «De är båda 20 år äldre än jag och har betytt mycket för mig», sade han. «Lennart Segerstråle trodde på att Norden och de nordiska folken hade en folkförsonande mission i världen. Hans egen son föll i vinterkriget. I sin stora fresk i Finlands bank i Helsingfors från de åren visar Segerstråle att om vi skall

vara värdiga att leva i frihet måste vi också vara redo att dö för friheten — Idag har staterna och regimerna helt andra medel än någonsin tidigare att kontrollera de enskilda människorna. I den situationen kan konsten som genom ett mirakel hjälpa människor att förverkliga det dyrbaraste som individen har — möjligheten att vara sig själv så som Gud skapat henne, att, som Ibsen uttryckt det, vara sig själv med Guds marke på pannan.»

Fyra textilkonstnärer från Norge och Sverige deltog i utställningen — Gerd Ekdahl, Göteborg, Anne Horte Hellstrom, Rottneros, Ruth Vio Larsson, Örebro, och Molle Cecilie Major, Oslo.

Från norra Sverige deltog Birgitta Henriksson, Kiruna, med akvareller från fjällvärlden, och Lars Pirak, Jokkmokk, med etsningar och teckningar

med motiv ur samernas liv.

Rut 'Rustica' Larsson, Stockholm, visade en rad landskapsakvareller medan Kjell Hellstrom, Rottneros, Inger Manne, Göteborg, Kerstin Raaf, Stockholm och Erling Arlingsson, Västerås, ställde ut porträtt och landskap i olja. En helt egen teknik med abstrakta motiv redovisade Roland Vincent, Köpenhamn.

Utställningens besökare och ortens befolkning fick dessutom tillfälle att närmare lära känna några av konstnärerna och deras verk. Dels visades filmen «Ishavskatedralen» om Sparres verk, dels Rickard Tegstroms film «Konstens händer», som beskriver samernas konstria slöjd. En kväll berättade Waldemar Lorentzon själv om sin utveckling som konstnär.

Utställningen hade vuxit fram genom mångas inspiration.

Forts. sid 14

Victor Sparre, Oslo, inviger utställningen på Rottneros, medan en av initiativtagarna, Ebba Horn, lyssnar.

Asiater i Canada på indiansk inbjudan

□ Trummorna hordes Traditionella indiansånger fyllde luften Affarsman, taxichaufforer, barare och turister trängde sig så långt fram de kunde Små barn satt på sina faders axlar för att se viceguvernör Ralph Steinhauer, drottningens representant i Alberta, indianhovdingen David Crowchild från Sarcee-indianerna och hovdingar från Treaty 7 i södra Alberta när de i full regalia valkomnade 35 ungdomar från 13 länder i Asien De hade anlant till Calgary den 29 april

Viceguvernören uttryckte sin uppskattning över att asiaterna inte begränsade sitt budskap till sina egna folk Han talade om deras världsomspännande tema och hoppades att både gäster och vardar skulle lara av varandra

«Fastan vi representerar olika kulturer vet jag att vi i djupet av våra hjärtan tror på en Gud Vi kallar honom den Store Anden, Skaparen Jag ber att den Store Anden ska vägleda och beskydda er och ge er styrka medan ni är här bland oss i vårt land» Med dessa ord understroök hovding John Snow av Stoneyindianerna enigheten mellan gästerna och det basta av indiansk tradition

När han talade om «den globala byn» som vi lever i idag, sa John Snow «Vi måste undanröja barriärer som skiljer oss åt Vi måste arbeta för en bättre förståelse Vi måste lägga bort meningsskiljaktigheter, fördomar, oenighet, själviskhet, habegar och orattvisor som fun-

nits tidigare Vi måste respektera de andra kulturerna, språken och religionerna» Han uttryckte förhoppningen om att asiaterna, samman med unga kanadensare, kunde utveckla hoppet inför morgondagen «Gud, den Store Anden, kan tala genom dig och använda dig i byggandet av en ny värld med fred, broderskap och kärlek Vi måste ha kärlek i våra hjärtan Vi måste vara osjälviska»

Hovding Bill McLean, Stoneyindianerna, och son till den Vandrande Buffeln, sa «Vi känner ett behov av förändring här i vårt land Vi har inbjudit er därför att vi hört att ni varit effektiva i er del av världen Ni kanske vet att min far, den Vandrande Buffeln, besökte några av era länder — Nya

Zeeland, Australien, södra Asien, Indien Vi måste försöka visa er gästfrihet såsom era nationer gjorde mot vårt folk på dess resa över världen

Vi har lart oss att lyssna till den Store Andens inre röst Vi människor har i västra Kanada måste gå på krigsstigen för att rätta till det som gjorts fel tidigare»

Festdrakt

Indianhovdingen Gordon Crowchild, Sarceeindianerna, tackade asiaterna för att de accepterade inbjudan av Treaty 7 Chiefs «Vi hovdingar hade senast på oss vår speciella festdrakt när vi har valkomnade drottning Elizabeth,» sade han «Det har varit en gång vart land Ni kommer på vår inbjudan Tack för att ni kommit Jag känner att Gud har en plan för oss alla»

Leo Laita från Papua Nya Guinea talade om sitt folks kärlek till naturen och den speciella

Forts sid 14

Indianhovdingarna från Treaty 7 i södra Alberta valkomnar Song of Asia på Calgary flygplats

«Varför allt ståhej om u-länderna?»

A R K Mackenzie var till helt nyligen Englands minister för ekonomiska och sociala frågor vid FN. Tidigare har han varit sitt lands ambassadör i Tunisien och i diplomatisk tjänst i Jugoslavien, Cypern, Burma, Thailand, Paris och Washington. FN har han följt alltsedan dess grundande 1945. Har återges i utdrag ett tal han nyligen höll i London.

På båda sidor om Atlanten har jag fått frågan «Varför ska vi göra så mycket ståhej kring den tredje världen? Vi har väl tillräckligt med egna problem».

Jag kan besvara den frågan från tre utgångspunkter. Det finns moraliska, politiska och ekonomiska skäl för att göra den till högsta prioritet.

Det är moraliskt fel att det finns sådana oerhörda klyftor mellan världens rika minoriteter och fattiga majoriteter. Inkomsten för den tiondel som lever i den rika världen och för de övriga nio tiondelarna — per person — förhåller sig som 13 : 1 — och det är bara ett medeltal. Mellan enskilda länder kan förhållandet vara 50 : 1 och mera. Det finns i själva verket 33 länder där medelinkomsten fortfarande ligger under 1 000 kr om året och till dem hör Indien, Pakistan, Tanzania och Bangladesh. Verldsbankens chef, McNamara, har sagt att det fortfarande finns 800 miljoner människor som är «absolut fattiga», dvs de har inga utsikter att få det ekonomiskt bättre. En framstående medlem av det engelska arbetarpartiet sade till mig i FN: «Jag börjar tycka att det är mindre skillnad

mellan en engelsk gruvarbetare och hertigen av Westminster än mellan en engelsk gruvarbetare och en arbetare i Calcutta». Så det finns starka moraliska skäl att inrikta sig på de här frågorna.

Men det finns också ett politiskt skäl. En världssituation som den vi har kan inte förbli saker. Världen krymper, befolkningarna exploderar, informationsströmmen i alla riktningar blir allt snabbare och den situationen rymmer både otrygghet

---

Det är ett desperat behov för oss att uppehålla dialogen med de råvaruproducerande länderna

---

och faror, för den valkanda bristen på jämlikhet skapar desperation och avund.

Under de senaste två åren har dessutom en ny frontlinje dragits upp, och den har kvarstått mycket längre än de västerländska regeringarnas experter vantat sig. Det är gransdragningen mellan de oljeproducerande länderna med sina enorma nya rikedomar och de icke-oljeproducerande utvecklingsländerna. De led ju mycket mer av de höjda oljepriserna än vi och ändå står de på oljeproducenternas sida mot de industrialiserade länderna. Så kan det

naturligtvis inte fortsätta. I *Nationernas välstånd*, som utkom för 200 år sedan, sade Adam Smith följande: «Förvisso kan inget samhälle blomstra och vara lyckligt om den större delen av dess medborgare lever i fattigdom och elände».

Det finns också ekonomiska skäl för att prioritera de här frågorna. Det gäller särskilt England. Vi måste driva handeln för att överleva och vid sidan av Japan är vi troligen mera beroende av att importera industriella råvaror än något annat land i väst. Därför är det ett desperat behov för oss att uppehålla dialogen med de råvaruproducerande länderna.

Hur har FN försökt ta itu med de här problemen?

I slutet av 1973 kom den dramatiska plötsliga fyrdubblingen av oljepriserna, som resulterade i ett haftigare tvarkast i rikedomsfördelningen i världen än någonsin förr i historien. Plötsligt fick vi i FN börja spela ett helt nytt spel med nya spelregler.

Sedan dess har vi försökt angripa problemet i två extrasessioner i FN:s generalforsamling. Under FN:s 30 år har generalforsamlingen inkallats till endast sju extra sessioner. Den sjätte extra sessionen sammankallades mycket hastigt efter den dramatiska oljeprisshojning-

Ambassador A R Mackenzie

en på våren 1974. Och jag är radd för att den slog fel. Vastmakterna var inte förberedda. Oljeproducenterna ville tala om allt utom oljan (som de ansåg vara deras egen angelägenhet). Och vastmakterna ville inte tala om någonting annat än oljan. Så det fanns inga förutsättningar för samförstånd.

Vi enades om ett dokument som kallades 'deklaration om en ny ekonomisk världsordning' (nu forkortad till NIEO), men resultatet var i verkligheten ganska ihåligt. Så snart deklARATIONEN antagits, började i-landerna att göra förbehåll vilket ledde till motbeskyllningar från den andra sidan. Och en otäck konfrontation mellan världens rika och fattiga länder började ta form.

Sen inträffade på hösten 1974 ett verkligt genombrott. Helt oöverskådligt antogs Lomé-konventionen. Det är ett fördrag mellan 46 länder i Afrika, Karibiska området och Stilla havsområdet samt de 9 EG-landerna. Förhandlingarna hade stått så gott som stilla under 18 månader, men plötsligt började saker och ting röra på sig.

Konventionen innehöll en ny princip, nu kallad Stabex. Enligt den åtog sig de europeiska staterna att tacka inkomstunderskotten ifråga om vissa råvaror för de 46 u-landerna, om priserna på dessa råvaror skulle sjunka under en överenskommen nivå 2/3 av u-landernas inkomster. Hurror från deras försäljning av råvaror till i-länder. Så detta var något riktigt nytt.

Alla är eniga om att den sjunde extrasessionen var en av de mest oöverskådliga konstruktiva i FN:s 30-åriga historia. När u-landerna denna gång förstod att i-landerna hade lärt sig sin läxa, gav de gensvar. De mera moderata lämnade sina egna ytterlighetsmän och ville samarbeta

---

När u-landerna förstod att i-landerna lärt sig sin läxa gav de gensvar. Hela atmosfären var annorlunda. Vi drog upp nya riktlinjer.

---

med oss och vi började bygga en bro mellan de båda grupperna.

«Den här gången har vi talat med varandra inte mot varandra», sade ordföranden för den viktigaste kommittén, Jan Pronk från Nederländerna. Hela atmosfären var annorlunda.

Så det var på den grundvalen vi uppnådde en verklig samstämmighet. Vi drog upp nya riktlinjer för hur internationell handel, internationellt finansväsen, förmedlandet av teknik, utvecklingen av lantbruket och andra frågor skulle ordnas.

Min egen teori, och den grundar sig både på iakttagelse och erfarenhet, är att personliga problem avtar i samma mån som de uppgifter man tar på sig i världen tilltar. Jag tror det gäller enskilda människor. Det gäller helt enkelt för de aktenskapliga relationerna. Ett ak-

tenskap där kontrahenterna blir mer och mer självupptagna löper större risk att sluta i skilsmassa. Jag tror detsamma gäller för nationer. Se på Cypern och Nordirland idag.

Vad är det då till slut som behövs för att den här dialogen skall leda till resultat under de kommande åren?

Jag skulle vilja peka på fyra punkter. Den första gäller utbildning. Det krävs intensiva ansträngningar för att få inflytelserika grupper att förstå detta globala problem, fackförbund, affärsmän och andra yrkesgrupper inbegripna.

Harold Wilson sade t ex att vi aldrig får glomma att 'lonestegring för den ene betyder prisstegring för den andre'. Men

har vi börjat tänka på betydelsen av den principen i internationella förhållanden? Är det lika sant att lonestegring för ett land betyder prisstegring för ett annat? Och om det är sant, och det tror jag det är, att Malaysia kunde köpa 15 engelska traktorer för 25 ton gummi 1960 men bara två traktorer för samma pris idag, hur bemastrar vi då det problemet?

För det andra tror jag det behövs mera ärlighet och uppriktighet på båda sidor. När Mr Moynihan avgick, lade jag märke till att både *Times* och *Telegraph* sade att det behövs mera tuffhet och ett oförbehållsammare språk. Personligen tror jag mera på ärlighet än tuffhet, för jag tror det utträtt mycket mer ärlighet på båda håll.

Forts. nästa sid

Vastmakterna måste bli arligare om sitt bistånd Vi kan gora mer an vi gjort Vi har inte fullgjort våra utfastelser

Det kommer att kosta på, men vi borde åtminstone vara beredda att arligt omprova våra ståndpunkter for att se var (jag menar inte i alla frågor) det skulle vara mojligt att bidra till byggandet av bron till den tredje varlden

Den tredje varlden måste också bli arligare Tank på korrup-

tanka på den som på en fotbollsmatch — du vinner, jag forlorar

Jag vagrar att tro att inte tankar skulle kunna formedlas från Gud till människor om hur varldens rikedomar och resurser skall kunna utnyttjas och komma alla till godo

For det fjarde måste vi komma tillbaka till den grundläggande frågan om forändring Forändring i den betydelse som dr Frank Buchman anvande or-

---

Ar det sant att lonestegringen for ett land betyder prisstegringar for ett annat?

---

tionen Det problemet diskuteras aldrig i FN och ändå vet alla att det ar av avgorande betydelse i det har komplexet Vi i vast kan minsann inte satta oss på nagra hoga hastar nar det galler korrupsion, men problemet måste lösas En bankman i Delhi berättade for mig att han räknade med att 60% av det totala internationella biståndet till Indien forsvann genom korrupsion Det ar helt enkelt orealistiskt att bortse från den Andå har FN inte tagit itu med den eller kommit fram med någon lösning

På samma sätt måste utvecklingslanderna bli arligare om sina ansträngingar att livnara sina befolkningar genom ökad jordbruksproduktion Faktum ar att 50% av de utfastelser om bistånd som vastmakterna inte infriar nastan exakt motsvarar de 50% av u-landernas loften att öka sin livsmedelproduktion for att livnara sina egna folk, som heller aldrig infriar Men den senare frågan undvek man i FN

For det tredje behöver vi forsoka andra perspektivet for hela den har dialogen och sluta

det Han talade om 'forändringens hela dimension — ekonomisk forändring, social forändring, nationell forändring och internationell forändring, allt grundat på personlig forändring'

Jag vet att många ar skeptiska angående mojligheterna att andra på människor En skotsk finansexpert sade till mig 'Jag utgår från antagandet att den manskliga naturen aldrig blir annorlunda'

Det finns två genmalen till det påståendet For det forsta att det inte ar sant Människor blir annorlunda Tank bara på Solsjenitsyn Om människor kan bli annorlunda i Gulagarkipelagen kan det handa var som helst Och om påståendet, for det andra, var sant skulle nasta generation gå en mycket, mycket svart framtid till notes

Dr Kissinger sade nyligen att 'mojigheterna till kaos ar oerhorda under det kommande decenniet' — inte mojigheterna till oroligheter utan till kaos Dvs om vi inte kan enas om en total omsvängning av politiska riktlinjer och av vårt sätt att leva ■

Aktenskapet

Forts från sid 7

fora in en andlig strom genom landerna

Det betydde att vi måste begara avsked från våra adjunktjänster och gå in i oavlönat arbete Under 15 år levde vi på skiftande orter i Sverige, Tyskland, Schweiz, Finland, Frankrike, och traffade mangder av alla slags människor Liksom en gång Rakels foraldrar saknade vi ekonomiska garantier, och ibland, sarskilt i efterkrigets Tyskland, var det knappt med matpengarna Men runt omkring oss gjorde nya människor djupa erfarenheter av forvandling som fick inverkan på hem och arbetsplatser

Rorligt liv

RAKEL Det var 15 spannande år Det stora och rorliga livet var inte alltid latt men jag kan- de mig hemma i det Missionarsbarn ar märkta Vi brukade saga att det passade mig att ha tio bollar i luften på en gång Nu nar jag ar äldre klarar jag hogst två bollar De ar lika viktiga som de tidigare tio och jag har lika roligt med dem Det ar ju inte kvantiteten det kommer an på

SVEN For mig var heltidsarbetet med Moralsk upprustning ofta smartsamt Det betydde standigt fornyade aktiviteter ar ut och ar in Hela min typ ar meditativ Jag har en stark minnesbild från uppvaxtären av en plats som passade mig Det fanns en loge på sommarvistet I logens ena vagg kunde jag maka undan ett par lossnade plankor och krypa ut på mar- ken till en ostord gron liten

Forts nasta sida

IMMIGRANTER

En ledare för de indiska immigranterna i England utmanade nyligen den engelske konservativa politikern Enoch Powell att mota vastindier och asiater vid Tirley Garth, ett konferenscentrum för moralisk upprustning i närheten av Manchester «Låt Enoch få se om vi är fyllbultar, brottslingar och utbolingar — eller om vi utgör en del av det samhälle han skulle kunna vara stolt över», sade dr Dhanu Prem under ett anförande vid en konferens för moralisk upprustning i London med mottot «Initiativ för ett nytt England» Dr Prem, vars anförande rapporterades av *Daily Mirror* och *Birmingham Post*, hävdade att asiaterna «blivit en del av den sociala strukturen, så att vi måste lara oss att leva samman»

KRISTENDOM OCH ISLAM

«I de ofta provade förhållandena mellan kristendomen och islam under historiens gång har vi kristna alltför sällan vågat vara odmjuka Jesu ord — «Dom inte på det att ni inte själva må bli domda» — har vi vanligtvis glömt Vi har bedomt oss själva efter våra ideal och domt andra efter deras felsteg»

Orden ovan yttrades av dr Charis Waddy, Oxford, vid den Första internationella kongressen om Seerat (som betyder 'Profeten Muhammeds liv') Den ägde rum i Lahore, Pakistan i mars

Dr Waddy som på sin tid var den första kvinna som studerade arabiska i Oxford, var en av två kvinnliga europeiska delegater vid konferensen med delegater från 43 islamska länder

Dr Waddy citerade «två män vars inflytande på olika sätt gjort sig gällande på vår tids tankande historikern Toynbee och Buchman, initiativtagaren till moralisk upprustning» Hon citerade också en «respekterad muslimsk ledare» Rajah of Mahmudabad, som för några år sedan sade till henne «Jag vill vara en bro mellan kristendomen och islam Det finns kristna som har svikit sin kallelse Och det finns muslimer som har svikit sin kallelse Men låt dem som inte förträtt sin kallelse arbeta samman»

VID DEN INTERNATIONELLA BOKMASSAN I BRYSSEL

I mars såldes också «Den svart vita boken» Det schweiziska förlaget Editions de Caux, som publicerar böcker om moralisk upprustning, deltog i massan i år för första gången Bokmassan i Bryssel skiljer sig från andra massor av liknande slag genom att rikta sig direkt till allmänheten istället för till förläggarna Den räknade in 189 000 besökare under en vecka «Den svart vita boken» salufördes i upplagor på 18 språk Den har nu sammanlagt sålts i mer än 500 000 ex

platt, helt omringad av nasslor
Mitt paradiset

Men jag har aldrig tvivlat på att Gud gav mig de rika 15 åren i stora världen Det är med dem som med olikheten mellan Rakel och mig att just spannvidden i Guds kallelse ger kraft Jag beklagar nastan de människor som har det lätt från början

RAKEL Vi återgick till läraryrket i Sverige 1960 och fick tjänstgöra några år före pensioneringen Erfarenheterna från bortaåren visade sig oerhört användbara också i skolan

Vi hade lart oss att anpassa oss till olika förhållanden och människor Den ökade tendensen till samarbete mellan lärare och elever om undervisningen var inget nytt för oss Jag tror att den djupaste jämlikheten uppstår när jag vet att jag som människa gör fel och kan vara arlig om det

SVEN Nu är vi pensionärer Vår takt är lugnare men vår inriktning är densamma Vi håller kontakten med många människor, vi översätter litteratur som vi anser viktig Under vilan mel-

lan aktiviteterna öppnar sig nya världar för oss Bland annat hoglaser vi tillsammans ur vardefulla böcker, inte minst om aktenskap Sedan diskuterar vi bokens problem Det finns inga omtåliga ämnen för oss att undvika, för allt är oppet oss emellan När man funnit den ratta tråden är gemenskapen med en människa som är olik en själv en aldrig avslutad upptäcktsfärd

RAKEL Ja, vilket liv vi levit tillsammans, Sven, vilken rikedom!

Intervjuare Ingeborg Ekman

«Mänskligt sett verkade det omöjligt»

*Caux 30 år
Vidare i tro*

□ Den 25 maj i år var det trettio år sedan kopekontraktet för det tidigare Caux-Palace hotell undertecknades. Den 1 juli 1946 gjordes den första inbetalningen på 450 000 francs, åstadkommen genom uppföringar av 95 schweiziska familjer.

Den stora hotellbyggnaden, uppförd under de semestrande miljonärernas epok i början av seklet, skulle omgestaltas för att ge den yttre ramen åt ett av de största andliga äventyren i vår tid.

— Det verkade mänskligt sett omöjligt, berättar en av de ansvariga, att få ihop den summa som behövdes för att kopa byggnaden och marken. Men också att få ett så stort center att fungera i fortsättningen krävde kapacitet och hangivenhet hos många fler människor — som då inte fanns.

Till en början gällde det att på sex veckor sätta den valdiga byggnaden i stånd att ta emot en världskonferens med 500 deltagare. «Men det möjligas gränser vek undan för osynliga krafter», konstaterade en av de medverkande.

Utan officiellt ekonomiskt stöd och utan bankreserver har Caux kunnat utvecklas under

alla dess år, helt tack vare ut hålliga uppföringar av tusentals människor.

I den 25:e årsberättelsen konstaterar Cauxstiftelsens styrelseordförande Henrik Schaefer att «det tredje artiondet karakteriserats av en avsevärd ökning av antalet män och kvinnor som tagit på sig ansvaret att fullfölja det arbete som inleddes av Frank Buchman».

Billiga gruppresor till CAUX

Begar broschyr genom

IDÉ och KULTUR

Sveavägen 34, 111 34 Stockholm

Asiater i Canada
Från sid 9

la förbindelse som detta givit dem med Skaparen «Några av oss kommer från länder där det inte finns mycket industri», sa han «Där finns stora naturrikedomar. Vetenskap och teknologi har nu anlänt för att göra det möjligt för oss att använda dessa resurser och njuta ett bekvämt liv. Vi vill vara sakra på att vi i utnyttjandet av dessa resurser inte förstör våra berg, skogar och sjöar som Gud givit oss för att inspirera vårt folk, göra dem till sanna kristna och ge dem en andlig medvetenhet».

Hela den asiatiska delegationen blev senare inbjuden till Stoneyindianernas reservat. Där hade indianerna anordnat en fest för sina gäster. Mitt under festen kom bud om att en skogsbrand brutit ut på reservatet. Alla män som var med på festen kastade sig i bilar och gav sig iväg mot branden. Man arbetade i sex timmar, fram till solnedgången, med att bekämpa elden. En av de asiatiska ungdomarna kommenterade handlingen så här: «Före festen var vi vita och bruna. Men när vi sida vid sida bekämpat elden var alla svarta, sotiga och solbrända, vi såg nästan likadana ut.»

Till Gladje
Från sid 8

och arbete. Ebba Horn och Monica Hassler, skribent och prästfru från Nor i Varmland har länge närt tanken på en nordisk manifestation av detta slag. Flera av utställarna har också tidigare gjort gemensamma insatser för konsten som katalysator för en andlig och moralisk renessans i Europa.

Nyttigt och jättegott!

FINI Müsli svagt sötat eller osötat.

Tidningen Må Bra har i sitt första nummer avslöjat att frukostflingor kan innehålla upp till 46% socker. Till skillnad från dessa innehåller FINI müsli endast 7% råsocker men finns även helt osötat.

FINI müsli till frukost är en bra start på dagen samt ett gott och lättlagat mellanmål. FINI innehåller fullvärdiga råvaror som havreflingor, russin, hasselnötter, äppelpulver, akta kastanj, hirs-, korn- och veteflingor, vetegroddextrakt och mandel. Sadeslagen i FINI är bra för matsmältningen, de innehåller viktiga växtfibrer och grovamen.

FINI müsli svagt sötat finns i förpackningar om 1/4 kg, ca pris 4 90, 1 kg ca 17 25 och 4 kg ca 58 – samt osötat i 1 kilos förpackning för ca 19 05. På dessa priser lamnas under juni 10% rabatt.

Gratisprov

Vi skickar dig gärna ett gratisprov FINI samt recept och ersätter också dina portoutlägg.

FINI müsli importeras av Natuiprodukter Box 94, 701 02 Örebro från Kentaur, Schweiz
FINI säljs i halsokostaffärer

Civilingenjör
Lennar Sjögrén
Trossväs Gård
S-663 52 DSVALLA
Sverige

BÅTPLANER?
Rådfråga
Båt-PONTUS
Goteborgs
Frihamn
Tel 031-51 07 04

Båt
PONTUS